

XORAZM VILOYATI IQLIM SHAROITIDA G'O'ZANING SELEKSIYA VA URUG'CHILIK ISHLARI

Rajabov Zokir Pulatovich,
q.x.f.f.d. (PhD), katta ilmiy xodim
Xorazm Ma'mun akademiyasi
ORCID ID0000-0003-1354-5539

Annotatsiya. Ushbu maqolada Xiva tumanining tuproq-iqlim sharoitiga moslashgan unumdor, kasallik va zararkunandalarga chidamli, turli ekstremal sharoitlarga moslashgan IV va V tipdagi yangi va istiqbolli navlari haqida qimmatli ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: g'o'zaning yangi navlari, tuproq-iqlim sharoiti, tola sifatining texnologik ko'rsatkichlari, mikronay, seleksiya.

Аннотация. В данной статье представлена ценная информация о новых и перспективных сортах IV и V типов, адаптированных к почвенно-климатическим условиям Хивинского района, устойчивых к болезням и вредителям, адаптированных к различным экстремальным условиям.

Ключевые слова: новые сорта хлопчатника, почвенно-климатические условия, технологические показатели качества волокна, микронейр, селекция.

Abstract. This article provides valuable information about the new and promising variety of cotton of Khiva district, which is adapted to the soil and climatic conditions, high-yielding, resistant to diseases and pests, type IV and V, adapted to various extreme conditions.

Keywords: New, varieties of cotton, soil and climatic conditions, technological indicators of fiber quality, micronaire, selection.

Kirish. Naslchilik ishlarini Xiva tumanidagi fermer xo'jaliklarida, Xorazm Ma'mun akademiyasi ilmiy-tadqiqot bazasida sinovdan o'tkazilayotgan qator navlardan tanlab olindi. AN-514 va Kirgiz-3 navlarining duragay populyatsiyasining o'ziga xosligi nafaqat ko'paytirilgan navlar sonida, balki potentsial hosildorlik, pishib etish tezligi, moslashuvchanlik va tola sifati kabi muhim xususiyatlarning namoyon bo'lish darajasida ham namoyon bo'ladi.

Ko'pyillik izlanishlarimiz natijasida "Oydin-2022", "Jayhun-2022", va L-89 navlarni olish imkonini berdi. Asosiy e'tiborni tolaning sifatiga qaratdik, chunki paxta asosan shu mahsulot uchun yetishtiriladi. Asosiy xo'jalik xususiyatlariga ko'ra bu navlarimiz rayonlashtirilgan Xorazm-127 navi bilan raqobatbardoshligi bilan ajralib turadi. "Oydin-2022", "Jayhun-2022", navlari IV tip darajasida tola sifatiga ega bo'lib muhim va ahamiyatlidir. Yuqorida keltirilgan bu navlar ana shu o'sish sharoitlariga mos navlarni olish maqsadida shu hududda yaratilgan. Navlarni yaratishning muhim tamoyili – ular, ishlab chiqarishga joriy etish niyatida istiqbolli nablari bo'lib muayyan hududga mosdir.

Olingan natijalar ota-ona juftlarining muvaffaqiyatli kombinatsiyasi, ehtimol AN-514 va Kirgiz-3 navlariga ega bo'lgan kombinatsiyalash xususiyatlari tufayli mumkin bo'ldi. Tabiiyki, naslchilik ishlarining samaradorligi seleksiyaning harakatlantiruvchi kuchi bo'lgan irsiyat, o'zgaruvchanlik va seleksiyaga bog'liq (Timiryazev Yu.A.)

Ma'lumki, sun'iy tanlanish ta'limotida Charlz Darvin tanlovning asosiy harakatlantiruvchi kuchi - bu eng yaxshi shakllarni tanlash deb ta'kidlagan. Charlz Darvin ta'kidlagan birinchi shartlardan biri tanlov uchun dastlabki materialni to'g'ri tanlash, uning yuqori plastikliги va tanlov samaradorligi uchun zarur bo'lgan o'zgaruvchanligini ta'minlash muhimligi edi. U ikkinchi shartni tanlash maqsadini to'g'ri qo'yish - ana shu ideal va maqsadga eng to'liq erishish deb hisoblaydi. Uchinchi shart - tanlovni yetarlicha keng miqyosda amalga oshirish va iloji bo'lsa, tanlovning barcha

bosqichlarida materialni yanada qattiqroq rad etish. To'rtinchi shart - iqtisodiy jihatdan qimmatli belgilarning korrelyativ bog'liqligini hisobga olgan holda tanlash. Seleksiyada eng yaxshi, iqtisodiy va biologik xususiyatlariga ko'ra qimmatroq bo'lgan, o'z xususiyatlarini merosga va naslga mustahkam o'tkazadigan materiallarni tanlash, shuningdek, Seleksiya usullarini o'rgatish markaziy o'rinni egallaydi.

V.I.logansen (1903) tomonidan ishlab chiqilgan sof chiziqlar to'g'risidagi ta'limotga asoslangan individual tanlash bu populyatsiyada mavjud bo'lgan eng yaxshi qatorlarni dastlabki populyatsiyadan ishonchli va tez tanlash imkonini beradi va tez va ancha keskin ijobiy siljishni ta'minlaydi. Iloji bo'lsa, iloji boricha ko'proq tipik asl o'simliklarni ajratib oling, ular orasida bir necha yillar davomida bir-biri bilan sinchkovlik bilan taqqoslanadigan asl namunani tashkil etuvchi eng yaxshi shaklni topish uchun individual sof chiziqlar paydo bo'ladi. eng yaxshi standart navlari bilan.

F. Briggs, P. Knowles (1972) tanlovni tanlashning eng qiyin qismi deb yozgan. Kerakli o'zgaruvchanlikni olish nisbatan oson ammo genlar va xromosomalarning foydali birikmasiga ega o'simliklar yoki o'simliklar guruhini tanib olish uchun seleksioner ko'p vaqt sarflashi va seleksiyada seleksiyaning yo'naltirilgan ijodiy xususiyatga ega ekanligini hisobga olgan holda o'z bilim va tajribasini qo'llashi kerak. Faqat Seleksiya organizmlarning adaptiv evolyutsiyasini aniqlaydigan plastik, irsiy tizimlarni izchil, bosqichma-bosqich birlashtirishga qodir (N.P.Dubin, 1967). Yangi navlarni yaratish, asosan, bu ekin yetishtiriladigan, iqtisodiy jihatdan qimmatli belgilar majmuasini, ayniqsa tolaning sifat ko'rsatkichlarini o'zida mujassam etgan navlarga bo'lgan talab tufayli doimo dolzarb bo'lib kelgan. Navlarni yaxshilashning asosiy usullari seleksiya bo'lib, u yangi navlarni yaratishda asosiy narsa bo'lib qolmoqda. Yangi navlarni yaratishda sintetik Seleksiya katta rol o'ynaydi.

Seleksiya ishlari. Ilgari yaratilgan navlarning kombinatsion

qobiliyati o'z imkoniyatlarini tugatmaganligini Xorazm Ma'mun akademiyasida yaratilayotgan "Jayhun-2022", "Oydin-2023" va boshqa navlar misolida mavjud bo'lgan yangi shakllanishlar tasdiqlaydi. Bu navlar duragay populyatsiyalardan ajratib olingan rayonlashtirilgan navlardan AN -514 va Kirg'iz-3. Tanlangan shakllar yangi morfobiologik va iqtisodiy qimmatli belgilarning rivojlanishini hisobga olgan holda seleksiyani ijodiy rolga misol bo'ladi. Olingan navlarning xususiyatlariga ko'ra xarakteristikalar asosiy kimyoviy xususiyatlar majmuasi bo'yicha tanlangan shakllarning kontrastini ko'rsatadi. Bu ekin yetishtiriladigan qishloq xo'jaligining asosiy xususiyatlari tola sifati ekanligini inobatga olib, seleksiya va urug'chilik ishlari maqsadli va asosan ana shu xususiyatlarni hisobga olgan holda olib borildi. Yangi navlar va liniyalarning muhim kimyoviy belgilarini meros qilib olishning taqdim etilgan natijalari ijodiy xarakterga ega bo'lgan naslchilik ishlarining ma'lum samaradorligini ko'rsatadi.

Yangi navlar hosildorligi, ertapisharligi va tola sifati jahon standartlari talablaridan past bo'lmasligi kafolatiga ega bo'lishi kerak. Naslchilik ishining maqsadga muvofiqligi tabiiydir. Seleksiya ishlari olib borilganda, seleksiya olib boriladigan belgilar sonining ko'payishi bilan belgi qiymatlarining maqbul kombinatsiyasini olish ehtimoli kamayadi. Shuning uchun biz seleksiya va urug'chilik ishlari olib borgan asosiy iqtisodiy qimmatli xususiyatlar bu ekin yetishtiriladigan potentsial hosildorlik, pishib etish tezligi va tola sifati edi. Naslchilik ishlarining samaradorligi duragaylash uchun olingan ota-ona juftlarining xususiyatlarini muvaffaqiyatli birlashtirish imkoniyatiga bog'liq. Ko'p yillik amaliyot va seleksiya ishlarining natijalari rayonlashtirilgan AN-514 va Kirgiz-3 navlarining duragay populyatsiyasining shakllanish imkoniyatlarini ko'rsatdi. Bu populyatsiyadan bir vaqtning o'zida ko'plab navlar ajratilgan. Ushbu maqolada biz ularning eng so'nggilari haqida ma'lumot berish niyatidamiz, ular standart xilma-xillik va o'tmishdoshlarga nisbatan bir qator xususiyatlar va afzalliklarga ega. Tanlov bizga bir qator qatorlarni aniqlash imkonini berdi, ulardan biri T-35 kabi nav hosil qilish qobiliyatiga ega edi, chunki 1000 ta urug'lik massasidan tashqari asosiy iqtisodiy qimmatga ega edi va ko'p narsalarni orzu qilgan. Olingan natijalar ushbu populyatsiyaning mavjud imkoniyatlarini tasdiqlaydi, bu esa bugungi kunda uning genotipik imkoniyatlarini tugatganga o'xshaydi. Biz olgan yangi genotiplar, ularning genlari retsessiv holatga o'tgandan so'ng, tola sifati uchun noyob imkoniyatlarni keltira oldi, chunki bu hodisa haqida avvalroq N.G. Simongulyan (1987) yozgan edi.

Tanlov har doim adaptiv bo'lgan deb ishoniladi, ya'ni genotipik qobiliyatlarni amalga oshirish "genotip-muhit" o'zaro ta'sirida sodir bo'ladi. Shuning uchun har qanday kutilgan va amalga oshirilgan natijalar munosabatlarga ega. Bu fikrlar ko'plab tadqiqotlarda uchraydi. Ulardan birida ishlab chiqarishga kiritilishi rejalashtirilgan sharoitda navlarni yaratish maqsadga

muvofig va realroq deb hisoblanadi. Ana shu mulohazalardan kelib chiqqan holda, seleksiya va urug'chilik ishlarimiz Xorazm Ma'mun akademiyasi sharoitida ma'lum bir agroekologik zonada boshlangan va shu orqali shu sharoitda moslashish shakllarini aniqlash maqsadini ko'zlagan edi. Seleksiya va urug'chilik ishlari olib borish uchun kombinat qobiliyati yuqori bo'lgan AN-514 va Kirgiz-3 rayonlashtirilgan navlari populyatsiyasi olindi. Bu populyatsiyadan Xiva tumani sharoitida ma'lum darajada bu sharoitlarga moslashgan. Ularning morfologik va iqtisodiy qimmatli xususiyatlariga ko'ra, aniq paxtachilik zonasida ishlab chiqarishda talabga ega bo'lgan shakllarni amalga oshirishning nisbiy darajasi bo'yicha farqlari bor.

"Jayxun-22" navi alohida qiziqish uyg'otadi, chunki u tola sifati bo'yicha aniq ustunlikka ega bo'lgan iqtisodiy jihatdan qimmatli xususiyatlar majmuasi bo'yicha raqobatbardoshdir. Paxta tolasini yetishtirilayotganini hisobga olsak, bu muhim. Urug'chilik nav sofligini kerakli ko'rsatkichlar darajasida saqlash maqsadida davom ettirilmoqda.

Ilmiy izlanishlar natijasida potentsial mahsuldorlik, pishib etishning yuqori sur'atlari kabi iqtisodiy jihatdan qimmatli xususiyatlar majmuasini o'zida mujassam etgan yangi "Jayxun-22" g'o'za navini aniqlash imkonini berdi. Bu navning muhim belgilaridan biri IV tip darajasidagi tola sifati hisoblanadi. O'simlik shakli ixchamdir, siqilgan, erta pishgan shakllarga xosdir. Naslchilik ishlari olib borishda, tabiiy ravishda, vazifa navning bir qator talablarga, xususan, sug'oriladigan gektardan iqtisodiy jihatdan qimmatli bo'lgan ekinlardan optimal foydalanishga erishish uchun o'simlikning ixchamligi aspektiga javob berishini va oqilona mos kelishini ta'minlashdan iborat bo'lishi kerak. Ayni paytda Xorazm viloyatida sug'oriladigan gektar maydonlardan oqilona foydalanish, tomchilatib sug'orish, qo'llanilayotgan o'g'itlarga ehtiyotkorlik bilan munosabatda bo'lish, mineral o'g'itlarni yillik talabini tuproqlarni agrokimyoviy xaritogrammalar asosida ilmiy asoslangan holda tabaqalashtirib qo'llanildi. Shu asosda mineral o'g'itlar 35-40 % tejaliq hosildorlik oshadi. Biz yaratgan "Jayxun-22" navining muhim afzalliklari uning potentsial mahsuldorligi, nisbatan yuqori pishish tezligiga ega bo'lgan o'rta mavsum navidir. Nav O'zbekiston Respublikasi Davlat nav uchastkalariga sinovdan o'tkazildi.

"Xorazm viloyatida "Jayxun-22" navining yaratilishi va sinovdan o'tkazilishi uning ushbu hududda raqobatbardoshligi haqida xulosa chiqarish imkonini berdi.

Iqtisodiy qimmatli xususiyatlarni yaxshilash tendentsiyasi bilan bir xillikni saqlash uchun ushbu navda elita urug'chiligi ishlari olib borildi. Noqulay atrof-muhit omillariga bardosh bera oladigan Persimmon navi misolida, shu jumladan, agroteknika va undan yuzaga kelishi mumkin bo'lgan oqibatlar, o'z qobiliyatlarini namoyon etish, iqtisodiy qimmatli belgilarning sifat va miqdoriy ko'rsatkichlarini zonalarga ajratilganlarga nisbatan moslashtirishni

Jadval -1

G'o'zaning yangi nav va qatorlarining muhim kimyoviy belgilarining irsiylanishi, Xorazm, 2022-yil.

Nav va nav liniyalari	Bitta chag'anoq massasi	Mikroneyr	Len Dyuum	Shtapeltola uzunligi, mm	Tola chiqimi, %	1000 urug' ogirli, g	Tola indeksi, g
"Jayxun-22"	6,5	4,5	1,26	34,8	40,0	124	8,1
"Oydin-22"	6,4	4,4	1,25	35,5	39,3	124	8,0
L-89	5,3	4,1	1,22	33,5	37,7	118	7,9

nisbatan moslashuvchan deb hisoblash mumkin. Xorazm viloyatida "Jayxun" navidan foydalanish imkoniyati va oqilonaligi borasidagi ishlarni davom ettirish rejalashtirilgan.

Yuqoridagi jadvaldan ko'rinib turibdiki, "Jayhun-22" va "Oydin-22" navlarining 1 qutining xom massasi qiymati jihatidan yaqin, mos ravishda 6,5 va 6,4, L-89 uchun 5,3 g. L-89 e'tiborga loyiq bo'lgan bir qator noyob xususiyatlarga ega. Mikroneyr natijalari yaratilgan navlardagi farqlarni ko'rsatadi. Seleksiyani ijodiy roli haqida gapiradigan bo'lsak, biz navning yaratilgan modeliga ko'ra oldindan rejalashtirilgan ma'lum parametr qiymatlari bo'yicha nav yaratish oson emas bo'lmaydi, bir nechta xususiyatlarni ularning har birining o'ziga xos ma'nolari bilan birlashtirish qiyin. Bunday holda, asosiy xususiyatlar uchun maqbul natijalarga erishishda ularning ba'zilarining turli qiymatlarini e'tiborsiz qoldirish kerak. Erta pishish, tola sifati va hosildorligi o'rtasidagi bog'liqlik ularni ma'lum bir navda birlashtirishga asosiy to'siqdir. Ushbu korrelyativ bog'liqlikni bartaraf etish imkoniyatlariga misollar mikroneyr ko'rsatkichlari 4,5 va 4,1 bo'lgan "Jayhun-22" va L-89 navlari. "Oydin-22" navi uchun bu ko'rsatkich 4,4 ni tashkil etdi, garchi bu navda va yuqorida ko'rsatilgan 2 shaklda paxta xomashyosining asosiy qismi sentabrda va oktyabr oyining o'rtalarigacha ochiladi. Jayhun-22 va L-86 navlarining tolasining shtapel uzunligi qiymati yaqin bo'lib, 34,8 va 33,5 mm ni tashkil etdi. Oydin-22 navi uchun shtapel tolasining uzunligi 35,5 mm. Len tolasining uzunligi (dyuymlarda) bu ko'rsatkichlar qiymatiga yaqin ekanligini va 1,22-1,26 ga teng ekanligini ko'rsatadi. Biz maqolada keltirilgan shakllar genotiplarning muvozanatli holatiga keltirildi, deb hisoblaymiz. Kelajakda biz asosan barqarorlashtiruvchi xususiyatni tanlashni amalga oshiramiz deb o'ylaymiz. L-86 ga ko'ra, barg yuzasi shaklining xususiyatini morfobiologik bir xillikka yakunlash kerak. Tanlangan shakllarda tola hosildorligi bo'yicha ushbu xususiyatlarning asosiy qiymatlari 39,8-40,3% qiymatiga yaqin. Shuni ta'kidlash kerakki, bu shakllar uzunlik va tola hosildorligining mavjud o'zaro bog'liqligiga qaramasdan IV tip (Jayhun-22, L-86) darajasida tola uzunligiga ega. Bu shuni ko'rsatadiki, ko'p tanlov omili ushbu xususiyatlar o'rtasidagi mavjud korrelyativ munosabatlarni buzadi. Tola hosildorligi urug'ning tola vazniga nisbati hosilasidir. Umuman olganda, yuqori tola hosildorligi ko'pincha nisbatan pastroq urug'lik vaznining natijasidir. Biroq, bu holda, Jayhun-22 va Oydin-22 navlarining 1000 urug'ining vazni 124 g., ya'ni nisbatan yuqori tola hosildorligi uchun optimal qiymatlar 39,8-40,3%. Bu tolalar indeksi qiymatlari natijalari bilan tasdiqlanadi, ya'ni. 100 ip uchun tolaning og'irligi. Jayhun-22 va Oydin-22 navlari uchun tola indeksi qiymatlari 8,1-8,0 g, L-86 uchun tola indeksi 7,9 g, vazni 1000 ta urug'lik 93 g. L-86 nisbatan kichik urug'lar 93 g va tolalar indeksi 7,9 g bo'lsa-da, shunga qaramay, bu chiziqliq past barglari, erda pishishi va tola sifatining kombinatsiyasi bilan ma'lum darajada soddalashtirilgan buta shakli bilan tavsiflanadi. barglarning parchalanishi. Bu yo'nalish bo'yicha kelgusida ma'lum darajada parchalanish bilan ratsional barglarni barqarorlashtirish uchun seleksiya va urug'chilik ishlari olib boriladi.

Shuni ta'kidlash kerakki, L-86 nisbatan kichik urug'larga ega bo'lsa-da, shunga qaramay, u bilan bir necha yil davomida naslchilik ishlari olib borilganda, 1000 urug'ning kichik massasi tufayli ekinlarning siyrakligi qayd etilmagan. Har ehtimolga qarshi, unib chiqish energiyasi, unib chiqish va boshqa ko'rsatkichlar ma'lum bir doimiy zichlikni saqlab turish qobiliyatiga ega. Laboratoriya tahlillari o'ylari 2022 yilda ekish uchun asos bo'lgan individual tanlovlarni aniqlashga imkon berdi. Tabiiyki, biz doimo

muayyan nav yoki chiziqqa mos keladigan iqtisodiy qimmatli belgilar majmuasini birlashtirish vazifasi va asosiy talabi bilan duch kelamiz.

2022-yil vegetatsiya davrida ushbu elita xo'jaligiga Xorazm Ma'mun akademiyasi ilmiy-tajriba bazasi tomonidan tayyorlangan "Jayxun-22" va "Oydin-22" navli urug'lik materialini individual seleksiya va urug'lik ko'paytirish usulida yetkazib berdik. Bu urug'lik material har bir nav uchun 1-kurs pitomniklarida 0,2 gektar (individual tanlovlar) va 2-kurs pitomniklarida 0,5 gektar maydonni egallash imkonini berdi. Mazkur elita xo'jaligida bu navlarni ekish sinovdan o'tkazish, elita urug'chiligi ishlari olib borish, ekin maydonlarini kengaytirish maqsadida ushbu hududda birlamchi urug'chilikni yo'lga qo'yishga qaratilgan. Elita urug'chiligini yo'lga qo'yish bo'yicha ishlar mualliflik nazorati, uslubiy rahbarlik va bu ishlarni bajarishda amaliy yordam ko'rsatildi. Ishlab chiqarishni yo'lga qo'yish maqsadida Urganch tumanning Farrux xo'jaliklarida ko'paytirish imkoniyatini ko'zda tutuvchi pirovard maqsad bilan navlarni qiyosiy sinovdan o'tkazish, Xorazm Ma'mun akademiyasining "Jayxun-22", "Oydin-22" navlarini qiyosiy ekish ishlari olib borildi. U yerda sinovdan o'tkazish maqsadida ko'paytirish imkoniyati bilan Xorazm viloyatining Xiva tuman hududidagi "Xiva Xurmat" fermer xo'jaligida 0,3 gektar maydonga "Jayxun-22" navi ekildi. Asosiy tadqiqot seleksiya va urug'chilik ishlari Xorazm Ma'mun akademiyasi ilmiy-tajriba bazasida amalga oshirildi. Optimal qisqa muddatda "Jayxun-22", "Oydin-22", "L-86" navlari va g'o'za seleksiyasida istiqbolni ko'rsata oladigan bir qator boshqa shakllar uchun individual seleksiyalar ekish amalga oshirildi. 2022-yilda to'plangan 1850 ga yaqin yakka navdan 712 tasi birinchi yilda ko'chatzorda ekilgan. Takror ekish "Jayxun-22", "Oydin-22" navlariga olib borildi. O'tgan yili to'plangan individual tanlov xususiyatlarini takrorlash umidida 14 ta oilaviy kolleksiya ekish amalga oshirildi. O'sish davrida ekinlarni optimal parvarish qilishni osonlashtirish va nav va chiziqlarga mos keladigan shakllarni ko'rish va ajratib ko'rsatish uchun o'z xususiyatlarini ko'rsatadigan o'simliklarni olish uchun barcha chora-tadbirlar o'z vaqtida amalga oshirildi. Xorazm Ma'mun akademiyasi ilmiy-tajriba bazasi sharoitida naslchilik materialini ekish elita xo'jaliklari uchun belgilangan usullar bo'yicha amalga oshirildi. Ekinlarni o'z vaqtida parvarish qilish amalga oshirildi, mineral o'g'itlarning maqbul qiymatlarini qo'llash iqtisodiy jihatdan qimmatli xususiyatlar majmuasining normal namoyon bo'lishiga yordam berdi. O'simlik zichligining oxirgi holati 60x30x1. Rad etishdan keyin qolgan individual Seleksiyalar oilalarini yig'ish uchun asos gullash, pishib yetish va yig'ib olishdan oldin o'z xususiyatlarini ko'rsata olmaydigan atipik va boshqa shakllarni rad etish edi. Ulardan individual tanlovlar va oilaviy kolleksiyalar to'plangan.

2022-yil yanvar oyida har bir alohida tanlab olingan 6 donadan bosh g'o'za tanlab olinib, alohida konvertlarga solingan, bir boshqoning vazni va paxta xomashyosining hosildorligi aniqladik. Barcha to'plangan indotbortlar tolalardan ajratish uchun gingauz orqali o'tkazdik. 2022-yil fevral oyida hosildorlik, urug'lik vazni, tola uzunligi va tola hosildorligini aniqlash maqsadida laboratoriya sinovlari o'tkazildim, jami 761 dona. Indoborovlar alohida bog'lab qo'yilgan va tola uzunligi 34-35 mm dan oshganlar ekish uchun oldik. "Oydin-2022", "Jayhun-2022" navlarining individual seleksiyalari va oilaviy kolleksiyalari optimal muddatlarda ekildi. Ularning istiqboliga asos bo'lgan hosildorlik, ertapisharlik, tola uzunligi bo'lib, biz paxtachilikda ustuvor yo'nalish deb bilamiz. Ekish uchun tola uzunligi kamida 34-35 mm bo'lgan individual namunalari olindim.

“Oydin-2022” va “Jayhun-2022” 2022 yil 13-15 aprel kunlari Xorazm Ma'mun akademiyasi tajriba bazasida “Oydin-2022” va “Jayhun-2022” yangi g'o'za navlarini oilaviy va beg'araz terish asosida qo'lda ekish ishlari olib borildi. Iqtisodiy qimmatli

xususiyatlariga ko'ra amaliy ahamiyatga ega bo'lgan bargi past L-86 g'o'za va xaki navlari ham ekilgan. Bundan tashqari, yuqorida sanab o'tilgan nav va liniyalar Xiva tumani fermer xo'jaliklari dalalariga ekilgan.

ADABIYOTLAR:

1. Sanaev N.N., Yunusxonov SH. G'o'zaning turlararo duragaylash asosida olingan biotiplarida suv tanqisligiga chidamliligi. // O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasining ma'ruzalari. № 6. T. 2016. 92-95 b.
2. Джумаев Ш.Б. Урожайность и технологические показатели скороспелых, средневолокнистых линий хлопчатника. // Международный сельскохозяйственный журнал №5 / 2017, – С.38–39.
3. Nazarov R.S. Paxtaning yuqori sifatli shakllarini tanlash. Shanba kuni. “O'simliklar eksperimental biologiyasining yutuqlari va istiqbollari”. O'sha yerda, 2013 yil 106-108-bet.
4. Z.P.Rajabov /Xorazm viloyati tuproq-iqlim sharoitida yangi g'o'za navlarining o'sishi va rivojlanishi hamda qimmatli xujalik belgilari.// Oziq-ovqat xavfsizligi, ilmiy jurnal 2023/1.Samarqand../ 4-7 betlar.
5. Zakir P. Rajabov // New, Prospective Cotton Variety “Niyat” In Soil-Climatic Conditions of Khorezm Region and Its Valuable Economic Characters./ Journal of Nutrition and Food Processing Auctores Publishing LLC – Volume 6(2)-169 www.auctoresonline.org ISSN: 2637-8914. 1-5 pp
6. Akkujin D.A., Qodirov Sh.Yu., Jumaniyazov F.K., Masharipova R.B. //Khorazm Mamun Academysida yangi, istiqbolli g'o'za navlari tola sifatining texnologik xususiyatlari // Xorazm Mamun Akademiyasi axborotnomasi. Xiva 2015 y. № 4, 16 b.
7. F.Jumaniyazov, R.Masharipova G'o'zaning yangi navi – “Niyat”: tezpishar, to'laslari uzun, hosildor/ Xorazm ahakati gazetalari. 2016 yil 13 avgust No 65 (19307)
8. G. Nuranova. Sug'oriladigan sho'rlangan erlarning meliorativ holatini yaxshilash va unumdorligini oshirish yo'llari. “ Fan va texnologiya nashryoti” Toshkent 2012 y.
9. Xalikova M.B. G'o'zaning tizmalararo duragaylarida tezpisharlik belgisining irsiylanishi. // Eksperimental o'simliklar biologiyasi istiqbollari va yutuqlari ilmiy –amaliy konferentsiya materiallari. – Tashkent. 2013. – S.120-123.
10. Zakir Rajabov. The properties of “Khurmo” variety of cotton.// Texas Journal of Agriculture and Biological Sciences ISSN NO: 2771-8840 <https://zienjournals.com> Date of Publication: 21-11-2023. 60-62.